

**INFORMACJE DOTYCZĄCE ADEKWATNOŚCI
KAPITAŁOWEJ GRUPY BANKU MILLENNIUM SA**

według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku

Warszawa, 9 maja 2014 roku

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Fundusze własne	4
III.	Wymogi kapitałowe	6
III.1	Opis metody stosowanej przez bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności banku.....	6
III.2	Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w § 6 ust. 1 załącznika nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej.....	7
III.2.1	Wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe, rozliczenia, dostawy, kredytowe kontrahenta, przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, operacyjne.....	8
III.2.2	Adekwatność kapitałowa na dzień 31.12.2013 roku	9
IV.	Informacja dotycząca stosowanej metody wewnętrznych ratingów.....	11
IV.1	Zgoda Organów Nadzoru.....	11
IV.2	Struktura wewnętrznych systemów ratingowych	11
IV.3	Zakres stosowania oszacowań wewnętrznych do celów innych niż obliczanie wymogów kapitałowych	12
IV.4	Zarządzanie i uznawanie metod ograniczenia ryzyka kredytowego.....	14
IV.5	Mechanizmy kontroli systemów ratingowych.....	15
IV.6	Nadawanie wewnętrznych ocen ratingowych	16
IV.6.1	Rządy i banki centralne	16
IV.6.2	Instytucje (banki i podmioty finansowe).....	16
IV.6.3	Przedsiębiorcy, w tym mali i średni przedsiębiorcy, kredytowanie specjalistyczne oraz skupione wierzytelności	16
IV.6.4	Ekspozycje detaliczne	16
IV.6.5	Ekspozycje kapitałowe	18
IV.7	Wartość ekspozycji dla klas ekspozycji	19
IV.8	Korekty wartości i rezerwy celowe	20
V.	Techniki ograniczania ryzyka kredytowego	20
V.1	Saldowanie ekspozycji	20
V.2	Polityka i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń kredytowych i zarządzania zabezpieczeniami	20
V.3	Opis głównych rodzajów zabezpieczeń przyjmowanych przez Bank	22
V.4	Główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych.....	24

I. Wprowadzenie

Zgodnie z wymogami dotyczącymi Polityki Informacyjnej określonymi postanowieniami Uchwały nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. wraz z późniejszymi zmianami, niniejszy materiał przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym z zakresu adekwatności kapitałowej, Grupy Kapitałowej („Grupa”) Banku Millennium S.A. („Bank”) według stanu na 31 grudnia 2013 r.

Przedmiotowe dane odnośnie wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego zostały sporządzone zgodnie z Załącznikiem nr 4 oraz nr 5 do Uchwały 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. wraz z późniejszymi zmianami - w odniesieniu do odpowiednich portfeli.

Kompleksowy opis zasad zarządzania ryzykiem finansowym Grupy, jak również listę spółek objętych konsolidacją zawiera skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok 2013.

Mając na uwadze, iż Bank będący jednostką dominującą Grupy, jest podmiotem zależnym od unijnego podmiotu dominującego - Banco Comercial Portugues S.A., prezentowane poniżej informacje - w częściach II i III - wyczerpują zakres informacji określony w § 3 i § 4 załącznika nr 1 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późniejszymi zmianami i zostały przygotowane w oparciu o najwyższy krajowy szczebel konsolidacji (Grupa Banku Millennium SA).

Informacje zawarte w części IV odnoszą się do metody wewnętrznych ratingów wyliczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe i są prezentowane zgodnie z załącznikiem nr 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późniejszymi zmianami.

Raport Banco Comercial Portugues S.A. na temat ryzyka i kapitału („Dyscyplina rynkowa”) jest ujawniany odrębnie, na stronie internetowej BCP i Banku Millennium SA.

Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

II. Fundusze własne¹

Fundusze własne Grupy stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz statutem.

Na fundusze własne (podstawowe i uzupełniające) składają się: kapitał akcyjny, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji, zyski zatrzymane oraz zobowiązania podporządkowane.

Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego.

Jeżeli jednostka nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego do momentu ich anulowania.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednio, poniesione koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawnych (pozostała część kapitału zapasowego, kapitał rezerwowy, w tym fundusz ogólnego ryzyka bankowego) lub stanowią zyski/straty z lat ubiegłych, lub także wynik finansowy netto bieżącego okresu.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku tworzony jest z zysku po opodatkowaniu zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 z późniejszymi zmianami.

Wynik finansowy netto bieżącego okresu stanowi wynik z Rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Na potrzeby kalkulacji norm ostrożnościowych uwzględniany jest wynik finansowy bieżącego okresu (i zysk w trakcie zatwierdzenia), który został zweryfikowany przez biegłego rewidenta, oraz pomniejszony o przewidywane obciążenia i dywidendy.

Zobowiązania podporządkowane

Na mocy decyzji Komisji Nadzoru Finansowego Bank (i Grupa) zalicza do funduszy uzupełniających zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych o terminach wymagalności w grudniu 2017r. (według stanu na 31 grudnia 2013 r. kwota 120 milionów EUR).

¹ Informacja publikowana zgodnie z § 3 załącznika nr 1 do Uchwały Nr 385/2008 KNF z późniejszymi zmianami

Pomniejszenia i korekty funduszy podstawowych i uzupełniających
 Grupa dokonuje korekt wartości funduszy zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami, uwzględniając następujące czynniki:

- posiadane wartości niematerialne,
- zaangażowanie z tytułu pozycji sekurytyzacyjnych
- pomniejszenia wynikające z zastosowania metody IRB.

Niniejsze dane liczbowe obrazujące strukturę funduszy własnych Grupy zostały przygotowane zgodnie z powyższym opisem według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.

Tabela nr 1 *Struktura funduszy własnych na dzień 31.12.2013 roku* tys. zł

Fundusze własne podstawowe	5,074,252
<i>Fundusze zasadnicze</i>	<i>2,865,041</i>
Kapitał akcyjny	1,213,117
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	1,147,502
Pozostałe składniki kapitału zapasowego	504,422
<i>Fundusze rezerwowe</i>	<i>1,980,309</i>
Kapitał rezerwowy łącznie z niepodzielonym zyskiem z lat ubiegłych	1,864,618
Zysk netto bieżącego okresu oraz zysk w trakcie zatwierdzania (zweryfikowany przez biegłego rewidenta)	127,113
Kapitał z aktualizacji wyceny	-11,422
<i>Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej</i>	<i>228,902</i>
<i>Pomniejszenia funduszy podstawowych</i>	<i>-146,387</i>
Wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej	-41,006
50% kwoty ekspozycji z tytułu pozycji sekurytyzacyjnych (waga ryzyka równa 1250 %)	-7,863
Pomniejszenia wynikające z zastosowania metody IRB	-97,518
Fundusze własne podstawowe po pomniejszeniach	4,927,865
Fundusze własne uzupełniające	505,310
Zobowiązania podporządkowane	497,664
Korekta kapitału z aktualizacji wyceny aktualizacji przeniesiona do funduszy własnych uzupełniających	7,646
<i>Pomniejszenia funduszy uzupełniających</i>	<i>-105,381</i>
50% kwoty ekspozycji z tytułu pozycji sekurytyzacyjnych (waga ryzyka równa 1250 %)	-7,863
Pomniejszenia wynikające z zastosowania metody IRB	-97,518
Fundusze własne uzupełniające po pomniejszeniach	399,929
FUNDUSZE WŁASNE	5,327,794

III. Wymogi kapitałowe

III.1 Opis metody stosowanej przez bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności banku²

Grupa realizuje proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej (tzw. ICAAP), bazując na wewnętrznym modelu kapitału ekonomicznego.

Grupa definiuje kapitał ekonomiczny jako kwotę kapitału, niezbędną do pokrycia wszystkich przyszłych nieoczekiwanych strat ekonomicznych, mogących wystąpić w ciągu określonego czasu w przyszłości i oszacowanych z określonym prawdopodobieństwem, bez narażenia interesów deponentów/wierzycieli Grupy. Obliczenia kapitału wewnętrznego obejmują wszystkie istotne rodzaje ryzyka, na które Grupa jest narażona oraz bazują na zestawie parametrów zbudowanych w oparciu o specyfikę i realia rynku polskiego. Model kwantyfikuje wartość strat oczekiwanych i nieoczekiwanych z tytułu określonych jako istotne rodzajów ryzyka, przy założonym poziomie ufności oraz horyzoncie czasowym 1 roku.

Grupa uwzględni poniższe rodzaje ryzyka w kalkulacji kapitału wewnętrznego:

1. Ryzyko kredytowe
2. Ryzyko rynkowe
 - a. Pozycje w portfelu handlowym
 - b. Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym
3. Ryzyko biznesowe i strategiczne, w tym aspekt zmienności kosztów finansowania
4. Ryzyko operacyjne

Grupa prezentuje konserwatywne podejście do korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka (fakt, iż różne rodzaje ryzyka nie materializują się jednocześnie w straty), wyliczając efekt dywersyfikacji na całym rozkładzie strat (uwzględniając także potencjalne straty o dużej wartości).

Zgodnie z zaleceniami nadzoru bankowego, poszczególne rodzaje ryzyka oraz efekt dywersyfikacji poddawane są testom warunków skrajnych. Łączny zdywersyfikowany kapitał wewnętrzny poddawany jest ocenie ekonomicznej adekwatności kapitałowej, poprzez porównanie z tzw. „zdolnością do pokrywania ryzyka”(dostępnymi zasobami finansowymi). Grupa konserwatywnie przyjmuje obecnie, iż dostępne zasoby finansowe są tożsame z regulacyjnymi funduszami własnymi, stanowiącymi podstawę wyliczenia współczynnika wypłacalności.

Proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitału wewnętrznego według podejścia Grupy jest procesem ściśle powiązany z istniejącymi i funkcjonującymi w

² Informacja publikowana zgodnie z § 4 pkt 1 Załącznika nr 1 do Uchwały Nr 385/2008 KNF z późniejszymi zmianami

Grupie procesami zarządzania ryzykiem, kapitałem i biznesem. Składa się on z następujących etapów:

1. Klasyfikacja i ocena istotności rodzajów ryzyka, pod kątem sposobu ich uwzględnienia w procesie zarządzania ryzykiem i procesie ICAAP,
2. Pomiar (kwantyfikacja) ryzyka,
3. Agregacja kapitału wewnętrznego na zabezpieczenie istotnego ryzyka w działalności, z uwzględnieniem efektu korelacji między rodzajami ryzyka,
4. Ocena adekwatności kapitałowej, poprzez porównanie ekonomicznego ryzyka (kapitał wewnętrzny), ze zdolnością do pokrywania ryzyka,
5. Alokacja kapitału wewnętrznego na linie biznesowe/obszary działalności,
6. Wykorzystanie alokowanego kapitału wewnętrznego do pomiaru efektywności opartego na ryzyku, ustalenia limitów na ryzyko, realokacji kapitału uwzględniającej zwrot uwzględniający ryzyko,
7. Kontroli i monitoringu poziomu ryzyka, dostępnych zasobów finansowych, limitów i celów kapitałowych.

Ocena adekwatności kapitałowej w tzw. II Filarze Bazylei II (Proces Przeglądu Nadzorczego) przeprowadzona na koniec 2013 roku wskazuje na wysoki poziom tejże adekwatności, wyrażający się poprzez znaczną nadwyżkę posiadanych zasobów kapitałowych (utożsamianych z regulacyjnymi funduszami własnymi) w stosunku do ekonomicznego ryzyka (wartość kapitału wewnętrznego), a także ryzyka wyliczonego w oparciu o przepisy nadzorcze (wartość minimalnych wymogów kapitałowych na pokrycie ryzyka). Kapitał wewnętrzny na koniec 2013 roku jest niższy od wymogów kapitałowych w I Filarze, zarówno w metodzie standardowej, jak i IRB (z uwzględnieniem dodatkowego wymogu wynikającego z tymczasowego ograniczenia nadzorczego) dla ryzyka kredytowego.

Bank i Grupa spełniają ustawowe wymagania dotyczące poziomu zarówno funduszy własnych, jak i kapitału wewnętrznego określone w art. 128 ustawy Prawo bankowe.

III.2 Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w § 6 ust. 1 załącznika nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej³

Grupa uzyskała zgodę Banku Portugalii oraz Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: Organy Nadzoru) na stosowanie metody wewnętrznych ratingów (AIRB) dla części portfela ekspozycji detalicznych. Szczegółowe informacje dotyczące tej kwestii przedstawiono w punkcie IV.

Poniższa tabela przedstawia kwoty wymogów kapitałowych wyliczonych zgodnie z otrzymanym pod koniec 2012 roku zezwoleniem Organów Nadzoru na stosowanie metody IRB.

³ Informacja publikowana zgodnie z § 4 pkt 3, 4, 5 Załącznika nr 1 do Uchwały Nr 385/2008 KNF z późniejszymi zmianami

Tabela nr 2 Wymogi kapitałowe według stanu na 31.12.2013 roku

tys. zł

L.p.	Klasa ekspozycji	Wymogi kapitałowe	Korekty nadzorcze (**)
1	Rządy i banki centralne	324	
2	Instytucje (banki i podmioty finansowe)	61,711	
3	Przedsiębiorcy	717,134	
4	Ekspozycje detaliczne, w tym	732,458	1,030,625
4.1	- Ekspozycje detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych	391,284 (*)	1,030,625
4.2	- Odnawialne ekspozycje detaliczne	63,671 (*)	
4.3	- Pozostałe ekspozycje detaliczne	277,503	
5	Portfel handlowy	16,182	
6	Kredytowanie specjalistyczne (bez HVCRE)	59,975	
7	Ekspozycje kapitałowe	366	
8	Pozycje sekurytyzacyjne	0	
9	Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi	48,654	
10	WYMOGI KAPITAŁOWE DLA RYZYKA KREDYTOWEGO, KREDYTOWEGO KONTRAHENTA, ROZMYCIA I DOSTAWY INSTRUMENTÓW DO ROZLICZENIA W PÓŹNIEJSZYM TERMINIE	1,634,479	1,030,625
11	WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU RYZYKA RYNKOWEGO	18,357	
12	WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU RYZYKA OPERACYJNEGO	248,851	
13	WYMOGI KAPITAŁOWE NA RYZYKO - RAZEM (bez korekt nadzorczych)	1,901,687	
14	WYMOGI KAPITAŁOWE NA RYZYKO - RAZEM (po korektach nadzorczych)	2,932,312	

(*) Wymogi kapitałowe wyliczone metodą IRB

(**) Dodatkowy wymóg wynikający z tymczasowego ograniczenia nadzorczego, wyjaśnienie w części IV.1 Informacji

III.2.1 Wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe, rozliczenia, dostawy, kredytowe kontrahenta, przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, operacyjne

- Ryzyko rynkowe

Grupa stosuje metody standardowe dla wyliczania wymogów kapitałowych na różne podrodzaje ryzyka rynkowego. Ekspozycja na ryzyko rynkowe nie jest istotna. Wymogi kapitałowe z tego tytułu stanowiły ok. 0,6% sumy wymogów kapitałowych na 31.12.2013 r.

- Ryzyko rozliczenia, dostawy, przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, przekroczenia progu koncentracji kapitałowej

Wymogi kapitałowe z tytułu powyższych rodzajów ryzyka nie występowały na 31.12.2013 r.

- Ryzyko kredytowe kontrahenta

Wymogi kapitałowe z tego tytułu odnoszą się do operacji pochodnych oraz z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu w portfelu handlowym.

- Ryzyko operacyjne

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są zgodnie z metodą standardową. Stanowiły one ok. 8,5% sumy wymogów kapitałowych na 31.12.2013 r.

Strukturę wymogów kapitałowych na inne, poza ryzykiem kredytowym, rodzaje ryzyka, przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3 Struktura wymogów kapitałowych na ryzyko rynkowe rynkowe, rozliczenia, dostawy, kredytowe kontrahenta, przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, operacyjne według stanu na 31.12.2013 roku

tys. PLN

Wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe, rozliczenia, dostawy, kredytowe kontrahenta, przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, operacyjne	Wartość
Wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe, w tym:	18,357
- Ryzyko walutowe	0
- Ryzyko cen towarów	0
- Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych	63
- Ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych	0
- Ryzyko ogólne stóp procentowych	18,294
Wymóg kapitałowy na ryzyko rozliczenia	0
Wymóg kapitałowy na ryzyko dostawy	0
Wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe kontrahenta	16,182
Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	0
Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej	0
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	248,851

III.2.2 Adekwatność kapitałowa na dzień 31.12.2013 roku

Adekwatność kapitałowa Grupy Banku Millennium SA na dzień 31.12.2013 r. we wszystkich ujęciach (metoda standardowa wyliczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe, metoda wewnętrznych ratingów wyliczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe, ekonomiczna adekwatność kapitałowa) jest wysoka i w opinii Zarządu stanowi solidną podstawą bezpiecznego rozwoju działalności. Poniższa tabela prezentuje podstawowe miary tej adekwatności w ujęciu skonsolidowanym.

Tabela nr 4 Podstawowe miary adekwatności kapitałowej według stanu na 31.12.2013 roku - Grupa Banku Millennium w %

Miara adekwatności kapitałowej	Wartość
Współczynnik wypłacalności przy metodzie IRB dla ekspozycji objętych zgodą organów nadzoru - po korektach nadzorczych (*)	14,5%
Współczynnik kapitału podstawowego w metodzie IRB dla ekspozycji objętych zgodą organów nadzoru - po korektach nadzorczych (*)	13,4%
Współczynnik wypłacalności w metodzie IRB dla ekspozycji objętych zgodą organów nadzoru - bez korekt nadzorczych	22,4%
Współczynnik kapitału podstawowego w metodzie IRB dla ekspozycji objętych zgodą organów nadzoru - bez korekt nadzorczych	20,7%
Współczynnik wypłacalności w ujęciu porównawczym (przy użyciu metody standardowej)	13,4%
Współczynnik kapitału podstawowego w ujęciu porównawczym (przy użyciu metody standardowej)	12,2%
Bufor kapitałowy (**)	236%
Bufor kapitałowy w warunkach skrajnych (***)	148%

(*) Wyjaśnienie w części IV.1 Informacji

(**) Bufor kapitałowy - Fundusze własne/Kapitał wewnętrzny

(***) Bufor kapitałowy w warunkach skrajnych - Fundusze własne/Kapitał wewnętrzny, z uwzględnieniem warunków skrajnych

IV. Informacja dotycząca stosowanej metody wewnętrznych ratingów⁴

IV.1 Zgoda Organów Nadzoru⁵

Grupa Banco Comercial Portugues (dominujący właściciel Banku Millennium SA) uzyskała - począwszy od dnia 31 grudnia 2012 roku - zezwolenie na stosowanie metody IRB w celu obliczania minimalnych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego przez Bank Millennium SA (i na bazie skonsolidowanej), w stosunku do klas ekspozycji detalicznych Banku, w odniesieniu do następujących segmentów portfela:

- ekspozycje detaliczne wobec klientów indywidualnych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (RRE),
- odnawialne ekspozycje detaliczne (QRRE).

Decyzja została wydana przez Banco de Portugal (nadzorca konsolidujący Grupy Banco Comercial Portugues) we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego, realizowanej na podstawie artykułu 129 ust. 2 Dyrektywy 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14/06/2006 roku.

Decyzja ma charakter warunkowy, co oznacza iż Organy Nadzoru sformułowały szereg warunków. Do momentu spełnienia warunków o istotności wysokiej, wymogi kapitałowe Banku obliczone przy zastosowaniu metody IRB, dla portfeli RRE i QRRE, muszą być utrzymywane na poziomie nie mniejszym niż 80% odpowiednich wymogów obliczonych metodą standardową (czasowe korekty nadzorcze).

IV.2 Struktura wewnętrznych systemów ratingowych⁶

Bank definiuje system ratingowy jako zbiór modeli ratingowych (PD) oraz modeli (LGD, CCF-EAD) oraz zasad w zakresie oceny ryzyka oraz przypisywania klienta do odpowiedniej puli charakteryzującej się określonym poziomem ryzyka, w tym dotyczących nadrzędności modeli ratingowych, o ile mają zastosowanie oraz zasad przełamania ocen ratingowych, a także procesów i mechanizmów kontrolnych wykorzystywanych przy nadawaniu ratingu klientom oraz wyznaczania puli.

Wszyscy klienci, wobec których Bank posiada ekspozycję kredytową powinni mieć uprzednio nadany rating i być przypisani do odpowiedniej, homogenicznej puli. Rating oraz pule są jednolicie stosowane w całym Banku.

Ocena ryzyka kredytowego klienta w obszarze prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD) opera się na jednolitej skali ratingowej, zwanej „Master Scale” (dalej: MS).

⁴ Informacja publikowana zgodnie z Załącznikiem nr 2 do Uchwały Nr 385/2008 KNF z późniejszymi zmianami

⁵ § 1 pkt 1 Zał. 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późn. zm.

⁶ § 1 pkt 2.a Zał. 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późn. zm.

Nadanie ratingu lub homogenicznej puli dla danego segmentu klienta odbywa się przy wykorzystaniu modeli ratingowych. Każdy model ratingowy jest skalibrowany do MS na podstawie zaobserwowanego lub szacowanego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania⁷.

MS składa się z 15 stopni ratingowych, gdzie ratingi od 1 do 3 oznaczają wysoką jakość kredytową, ratingi od 4 do 6 to dobra jakość kredytowa, ratingi od 7 do 12 to średnia i niska jakość kredytowa, a ratingi 13 - 15 to ratingi proceduralne, zarezerwowane dla ekspozycji o obniżonej wartości.

Poniższa tabela prezentuje powiązania między wewnętrznymi a zewnętrznymi ocenami ratingowymi. Bank uznaje dla celów porównawczych następujące zewnętrzne agencje ratingowe: Fitch, Moody's, Standard & Poors.

Tabela nr 5 Jednolita skala ratingowa Banku a ratingi zewnętrznych agencji ratingowych

Klasy ratingowe w MS	Fitch	Moody's	S&P
1	AAA	Aaa	AAA
1	AA+	Aa1	AA+
2	AA	Aa2	AA
2	AA-	Aa3	AA-
3	A+	A1	A+
3	A	A2	A
4	A-	A3	A-
5	BBB+	Baa1	BBB+
6	BBB	Baa2	BBB
7	BBB-	Baa3	BBB-
8	BB+	Ba1	BB+
9	BB	Ba2	BB
10	BB-	Ba3	BB-
11	B+	B1	B+
12	B lub niższy	B2 lub niższy	B lub niższy

IV.3 Zakres stosowania oszacowań wewnętrznych do celów innych niż obliczanie wymogów kapitałowych⁸

Bank postępuje zgodnie z zasadami IRB odnośnie stosowania kryteriów testu użytkowania (tzw. „use test”), co oznacza, że parametry ryzyka wykorzystywane do wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego są także parametrami, jakie wykorzystuje się dla innych celów wewnętrznych, w szczególności w procesie zarządzania ryzykiem. Modele ratingów wewnętrznych lub wewnętrznego szacowania strat odgrywają istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem oraz w procesie decyzyjnym na różnych poziomach zarządzania ryzykiem tzn. w zakresie definiowania strategii banku w obszarze ryzyka kredytowego,

⁷ Zasada nie stosuje się do finansowania specjalistycznego

⁸ § 1 pkt 2.b Zał. 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późn. zm.

zatwierdzania i monitoringu ryzyka kredytowego oraz alokacji kapitału ekonomicznego.

Bank posiada wieloletnie doświadczenie w wykorzystywaniu modeli ratingów wewnętrznych, biorąc pod uwagę fakt, że od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku stosowane są poszczególne systemy ratingowe w ocenie ryzyka klientów. Od tego czasu metodyki te były rozwijane i doskonalone oraz w coraz większym zakresie wdrażane w procesy biznesowe, dzięki czemu rosta świadomość i „kultura” zarządzania ryzykiem w procesie zarządzania.

- System informacji zarządczej

Oszacowania wewnętrzne są wykorzystywane w szerokim stopniu w systemie informacji zarządczej w obszarze ryzyka i działalności operacyjnej. Poszczególne szczeble zarządcze (Rada Nadzorcza, Zarząd, wyspecjalizowane komitety) otrzymują z określoną częstotliwością szczegółowe informacje w zakresie ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka i profilu ryzyka, z wykorzystaniem oszacowanych parametrów ryzyka, co umożliwia efektywne zarządzanie ryzykiem.

- Apetyt na ryzyko

Wewnętrzne oszacowania zostały wykorzystane w szerokim zakresie w określeniu „apetytu na ryzyko” Banku i Grupy Banku Millennium. W jego skład wchodzi mierniki, bufor i limity ilościowe, które wraz z wytycznymi jakościowymi dotyczącymi zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, określają skłonność Banku do podejmowania ryzyka. Parametry ryzyka stanowią także istotny element realizowanej strategii ryzyka, zawierającej cele i wytyczne w obszarze zarządzania różnymi rodzajami ryzyka.

- Limity koncentracji

W obszarze ryzyka koncentracji kredytowej i dużych zaangażowań, oszacowania wewnętrzne zostały wykorzystane przy opracowaniu limitów zaangażowania na poszczególne segmenty portfela kredytowego. W tym celu porównano poziom ryzyka - wyliczony przy użyciu parametrów ryzyka - z dostępnymi zasobami finansowymi, które mogą być użyte do zabezpieczenia ryzyka, z uwzględnieniem buforu na potencjalny wzrost ryzyka.

- Kompetencje decyzyjne

Ważnym obszarem zastosowania oszacowań wewnętrznych są kompetencje decyzyjne dla udzielania kredytów. Limity dla poziomów kompetencji decyzyjnych zależą od klasy ratingowej w MS oraz łącznej ekspozycji wobec grupy ekonomicznej klienta (oraz grupy podmiotów powiązanych, do której należy klient).

- Ocena zdolności i wiarygodności kredytowej

Oszacowania wewnętrzne wpływają w dużym stopniu na ocenę zdolności i wiarygodności kredytowej klienta. Nadany rating wpływa na poziom zdolności kredytowej w ramach: (a) sprawdzenia tzw. kryteriów odcinających, w ramach których określa się minimalny, możliwy do akceptacji rating dla każdego segmentu/produktu; (b) wyliczenia limitu kredytowego dla klienta.

- Cena kredytu i polityka cenowa

Parametry ryzyka są wykorzystywane również w wyznaczeniu ceny transakcji kredytowej, poprzez uwzględnienie w niej kosztu ryzyka oraz kosztu kapitału.

- Kapitał ekonomiczny

Parametry ryzyka kredytowego i rynkowego służą jako jeden z elementów umożliwiających wyliczenie kapitału ekonomicznego na ryzyko. Kapitał ekonomiczny wykorzystywany jest zaś w ocenie bezpieczeństwa funkcjonowania, alokacji i realokacji kapitału na linie biznesowe, ocenie efektywności z uwzględnieniem ryzyka, ustaleniu limitów koncentracji.

IV.4 Zarządzanie i uznawanie metod ograniczenia ryzyka kredytowego⁹

Podstawą działalności po stronie aktywnej Banku jest udzielanie kredytów w wysokości i na warunkach umożliwiających klientowi spłatę w normalnym, regularnym trybie, bez konieczności odzyskiwania należności z prawnych zabezpieczeń spłaty.

Zabezpieczenie służy zapewnieniu Bankowi spłaty kapitału, odsetek, prowizji i opłat na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie. Zabezpieczenie powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Bank, przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji kredytowej.

W przepisach wewnętrznych Banku określone zostały zasady w zakresie akceptowanych przez Bank typów, rodzajów i form prawnych zabezpieczeń, zasady wartościowania zabezpieczeń oraz wymogi jakie należy spełnić przy ich przyjmowaniu, zasady dokonywania wyceny zabezpieczeń oraz zasady ich monitorowania.

Zabezpieczenia przyjmowane przez Bank zostały podzielone na następujące kategorie:

- 1) zabezpieczenie podstawowe: zabezpieczenie posiadające uznaną wartość z punktu widzenia Banku, wliczane do zabezpieczenia redukującego ryzyko transakcji kredytowej lub do minimalnego i rzeczywistego poziomu ochrony, wymagające wyceny w celu jego przyjęcia;
- 2) zabezpieczenie dodatkowe: zabezpieczenie posiadające zerową wartość z punktu widzenia Banku, niewliczane do zabezpieczenia redukującego ryzyko transakcji kredytowej lub do minimalnego i rzeczywistego poziomu, niewymagające wyceny w celu jego przyjęcia. Jego celem jest wzmocnienie pozycji Banku wobec klienta;
- 3) zabezpieczenie uzupełniające: zabezpieczenie przyjmowane jako forma komplementarna w stosunku do zabezpieczenia podstawowego oraz dodatkowego, mające na celu ułatwienie prowadzenie egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności zaspokojenia się z danego rodzaju zabezpieczenia.

Jeżeli zabezpieczenie ma być uznane za zabezpieczenie podstawowe w każdym przypadku w procesie rozpatrywania wniosków kredytowych wymagana jest jego wycena. Wycena jest wykonywana w sposób ostrożny, z uwzględnieniem wszelkich istotnych dla danego rodzaju zabezpieczenia aspektów.

⁹ § 1 pkt 2.c Zał. 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późn. zm.

Bank dokonuje okresowej oceny wartości zabezpieczeń, poprzez aktualizację wartości nieruchomości oraz aktualizację wartości zabezpieczeń rzeczowych.

Bank monitoruje zabezpieczenia pod kątem:

- aktualizacji wartości bazowej zabezpieczenia,
- spełnienia warunków umownych zabezpieczenia,
- istnienia zabezpieczenia (wizja lokalna).

Więcej informacji w zakresie technik ograniczania ryzyka kredytowego przedstawiono w części V.

IV.5 Mechanizmy kontroli systemów ratingowych¹⁰

W Banku obowiązuje zasada bezwzględnego rozdzielenia funkcji komercyjnych, które generują ryzyko kredytowe (funkcje te realizowane są w Obszarze Biznesowym), od funkcji oceny ryzyka kredytowego klienta i ekspozycji (funkcje te realizowane są przez jednostki w Obszarze Ryzyka). W obszarze ekspozycji detalicznych przyznawanie końcowej oceny ryzyka (ratingu) następuje w trybie automatycznym. W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, nadawanie ratingu ryzyka dla klientów oraz monitoring i ewentualna zmiana ratingów w okresie ich obowiązywania należy do wyspecjalizowanego Departamentu Ratingów.

W celu zapewnienia właściwej kontroli systemów ratingowych (właściwe oszacowanie parametrów ryzyka oraz przebieg procesu nadawania ratingu i decyzji kredytowej), wprowadzono proces walidacji, wykonywany przez jednostkę niezależną od jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za rozwój modeli.

W związku z procesem walidacji powołano następujące jednostki:

- Komitet Walidacyjny Banku, który odpowiada za potwierdzenie wyników walidacji modeli ryzyka oraz kontynuację wdrażania środków określonych przez Biuro Walidacji Modeli. Rezultaty walidacji podlegają następnie ratyfikacji przez Komitet Ryzyka.
- Biuro Walidacji Modeli, które jest odpowiedzialne za jakościowe i ilościowe analizy, niezależną od budowy modeli walidację modeli, rozwijanie metodyk walidacji i monitoringu modeli, przygotowywanie raportów dla Komitetu Walidacyjnego.
- Właściciele Modeli i Właściciele Systemów Ratingowych odpowiedzialnych za funkcję budowy, która obejmuje następujące elementy: opracowywanie nowych modeli, rekalkulacje istniejących modeli, zarządzania czynnikami mającymi wpływ na wykorzystanie modelu, wdrażanie zaleceń Komitetu Walidacyjnego, zarówno we własnym zakresie, jak i we współpracy z IT.

Raporty i rekomendacje Zespołu Walidacyjnego z przeprowadzanych badań, następnie zatwierdzone przez Komitet Walidacyjny, jest podstawą podejmowania ewentualnych działań korygujących.

Przewodniczący Komitetu Walidacyjnego jest zobowiązany do przedstawiania Komitetowi Ryzyka oraz, jeśli to konieczne, innym komitetom odpowiedzialnym za kontrolę ryzyka kredytowego, wniosków Komitetu Walidacyjnego w odniesieniu do

¹⁰ § 1 pkt 2.d Zał. 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późn. zm.

wszystkich modeli ryzyka kredytowego i systemów ratingowych oraz statusu realizacji ewentualnych działań korygujących.

Bank przechowuje dokumentację wdrożonych modeli, systemów ratingowych, raporty z walidacji jak również metodyki, według których raporty z walidacji zostały sporządzone oraz protokoły dotyczące decyzji Komitetu Walidacyjnego.

IV.6 Nadawanie wewnętrznych ocen ratingowych¹¹

IV.6.1 Rządy i banki centralne

Klasa ekspozycji podlegająca stałemu wyłączeniu z metody IRB

IV.6.2 Instytucje (banki i podmioty finansowe)

Klasa ekspozycji podlegająca stałemu wyłączeniu z metody IRB

IV.6.3 Przedsiębiorcy, w tym mali i średni przedsiębiorcy, kredytowanie specjalistyczne oraz skupione wierzytelności

Klasy ekspozycji podlegające planowi stopniowego wdrożenia metody IRB. Grupa złożyła Wniosek IRB w zakresie tych portfeli w marcu 2014 roku.

IV.6.4 Ekspozycje detaliczne

- Modele PD

Proces ratingowy w Banku Millennium opiera się na następujących zasadach:

- i. nadanie klasy ryzyka wszystkim ekspozycjom kredytowym;
- ii. Wszystkie decyzje kredytowe powinny być poprzedzone nadaniem klasy ratingowej dla klienta;
- iii. W segmencie detalicznym proces nadawania ratingu oparty jest na modelach skoringowych/ratingowych PD;
- iv. Proces nadawania ratingu jest procesem niezależnym od procesu podejmowania decyzji kredytowych.

W zakresie modeli niewykonania zobowiązań (modele PD), w klasie ekspozycji detalicznych funkcjonuje system ratingu mikroprzedsiębiorstw i system ratingu klientów indywidualnych. W ramach obu systemów używane są modele skoringowe behawioralne oraz modele skoringowe aplikacyjne, desygnowane do określonych grup klientów i/lub produktów. Przedstawione zasady nadawania ratingu mają zastosowanie do wszystkich kategorii ekspozycji detalicznych: ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, odnawialnych ekspozycji detalicznych oraz pozostałych ekspozycji detalicznych.

¹¹ § 1 pkt 3 Zał. 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późn. zm., klasy ekspozycji zgodnie z Uchwałą 76/2010 KNF z późn. zm.

Klasa ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych obejmuje ekspozycje będące kredytem lub pożyczką zabezpieczoną hipoteką na nieruchomości wobec klientów detalicznych (mikroprzedsiębiorstwa i klienci indywidualni).

Klasa odnawialnych ekspozycji detalicznych obejmuje ekspozycje wobec osób fizycznych, niezabezpieczone, odnawialne, o wartości ekspozycji nie przekraczającej 50.000 euro oraz spełniające warunek niskiej zmienności stóp strat.

Wszystkie ekspozycje detaliczne nie zaliczone do powyższych kategorii są traktowane jako pozostałe ekspozycje detaliczne.

Kompetencje w procesie nadawania ratingu są podzielone w następujący sposób:

- a) Wprowadzanie danych (funkcja inicjowania - Doradcy)
- b) Weryfikacja danych
- c) Decyzja, przyznanie ostatecznej oceny ryzyka (decyzja automatyczna);

Zdecydowana większość danych niezbędnych do nadania ratingu pochodzą ze źródeł wewnętrznych (systemy informatyczne Banku).

W przypadku nowego klienta, dla nadania klasy ratingowej stosuje się modele aplikacyjne. Skoring behawioralny obliczany jest po raz pierwszy po trzech miesiącach współpracy klienta z Bankiem, a następnie z miesięczną częstotliwością, pod warunkiem, że rachunki klienta spełniają wymogi przewidziane w modelu behawioralnym.

Rating nadany na podstawie modelu behawioralnego jest priorytetowy w stosunku do ratingu nadanego na podstawie ratingu aplikacyjnego.

W przypadku gdy nie można zastosować modelu behawioralnego, klasa nadawana jest na podstawie ostatniej (najbardziej aktualnej) punktacji wynikającej z modelu aplikacyjnego (właściwego dla tego produktu kredytowego lub segmentu klienta). Ratingi proceduralne (13, 14 i 15 według Master Skali) przyznawane są klientom z symptomami pogorszenia zdolności i wiarygodności kredytowej lub z zadłużeniem przeterminowanym.

Rating proceduralny jest z założenia ważniejszy niż rating aplikacyjny i rating behawioralny (tj. rating proceduralny „nadpisuje” rating aplikacyjny i rating behawioralny), jeżeli jest określony.

Klasy ryzyka wynikające z modeli (lub ratingi proceduralne) mogą zostać skorygowane jedynie przez pracowników Departamentu Ratingu, na wniosek odpowiednich jednostek Banku, w przypadku stwierdzenia błędu w jego nadaniu. Błąd taki musi być odpowiednio udokumentowany.

- Modele LGD

W zakresie modeli strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), zostały one zbudowane dla dwóch portfeli:

- a) portfela niezabezpieczonego dla klientów detalicznych,
- b) portfela zabezpieczonego przez nieruchomości mieszkalne dla klientów detalicznych.

Zgodnie z Dyrektywą Unii Europejskiej 48/2006 i Uchwałą KNF nr 76/2010 z późn. zm., banki mają za zadanie estymować parametry LGD wykorzystując dane dotyczące niewykonanych zobowiązań w ramach wszystkich dostępnych źródeł oraz uwzględniając wszystkie informacje istotne z punktu widzenia szacowania poziomu straty ekonomicznej.

Z tego powodu Bank przeprowadził oszacowanie parametrów LGD na bazie danych, która obejmuje wszystkie przypadki niewykonania zobowiązania wynikające z ilościowych i jakościowych przesłanek definicji niewykonania zobowiązania i tym samym zapewnił pełną zgodność wymaganiami metody IRB.

Zgodnie z metodologią wyliczenia LGD, głównymi elementami obliczeń są: prawdopodobieństwo uzdrowienia, lub zakończenie procesu windykacji klienta, wartość odzysków, koszty oraz stopa dyskontowa.

Bank przyjął następujące podejście do budowy modeli LGD:

- Oszacowanie prawdopodobieństwa ścieżki wyjścia ze stanu niewykonania zobowiązania - drzewo prawdopodobieństwa;
- Oszacowanie kosztów pośrednich;
- Oszacowanie parametrów straty dla każdej ze ścieżek wyjścia ze stanu niewykonania zobowiązania.

Strata z tytułu niewykonania zobowiązania jest szacowana na poziomie transakcji.

- Modele ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD)

Model EAD został zbudowany dla ekspozycji portfela detalicznego. Przy estymacji EAD, ekspozycja na moment niewykonania zobowiązania była porównywana z wartością limitu i zaangażowaniem bilansowym zaobserwowanym na rok przed zdarzeniem niewykonania zobowiązania. Kalkulacja parametrów ekwiwalentu bilansowego (CCF) była przeprowadzona dla grup produktów, dla których istniała możliwość wystąpienia zaangażowania pozabilansowego oraz Bank dysponował istotną liczbą obserwacji pozwalającą na wnioskowanie statystyczne, tj. dla limitów w rachunkach (overdrafty) oraz kart kredytowych. W przypadku gwarancji, dla których liczba obserwacji była nieistotna, przyjęto konserwatywną wartość CCF.

IV.6.5 Ekspozycje kapitałowe

Grupa Millennium klasyfikuje jako ekspozycje kapitałowe udziały oraz instrumenty kapitałowe posiadane przez jakiegokolwiek jednostki Banku, z wyłączeniem, w ujęciu skonsolidowanym, udziałów reprezentujących inwestycje w spółki zależne, które są klasyfikowane jako transakcje wewnątrzgrupowe. Jednak ze względu na fakt, że łączna wartość portfela kapitałowego Grupy jest nieistotna, postanowiono stale wyłączyć przedmiotowe ekspozycje z podejścia IRB i wyliczać dla nich wymóg kapitałowy zgodnie z podejściem standardowym.

IV.7 Wartość ekspozycji dla klas ekspozycji¹²

Poniższa tabela przedstawia wartość ekspozycji i strat oczekiwanych dla każdej z klas określonych w Uchwale 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z późn. zmianami.

Tabela nr 6 Wartość ekspozycji i strat oczekiwanych według stanu na 31.12.2013 r.

L.p.	Klasa ekspozycji	Wartość ekspozycji	Wartość strat oczekiwanych w tys. zł (*)	Wartość strat oczekiwanych jako % wartości ekspozycji (*)
1	Rządy i banki centralne	10,953,208		
2	Instytucje (banki i podmioty finansowe)	2,885,675		
3	Przedsiębiorcy	9,133,136		
4	Ekspozycje detaliczne, w tym	33,974,747		
4.1	- Ekspozycje detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych	26,931,638	310,807	1,15%
	• Wysoka jakość kredytowa (1-3 MS)	17,567,750	4,014	0,02%
	• Dobra jakość kredytowa (4-6 MS)	5,245,128	6,145	0,12%
	• Średnia i niska jakość kredytowa (7-12 MS)	3,193,593	28,805	0,90%
	• Ratingi proceduralne (13-15 MS)	916,166 (**)	271,843 (**)	29,67%
4.2	- Odnawialne ekspozycje detaliczne	2,531,640	157,590	6,22%
	• Wysoka jakość kredytowa (1-3 MS)	644,287	419	0,07%
	• Dobra jakość kredytowa (4-6 MS)	871,905	2,388	0,27%
	• Średnia i niska jakość kredytowa (7-12 MS)	837,705	24,642	2,94%
	• Ratingi proceduralne (13-15 MS)	177,743	130,141	73,22%
4.3	- Pozostałe ekspozycje detaliczne	4,511,469		
5	Portfel handlowy	437,392		
6	Kredytowanie specjalistyczne (bez HVCRE)	701,034		
7	Ekspozycje kapitałowe	3,050		
8	Pozycje sekurytyzacyjne	0		
9	Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi	2,044,036		
	RAZEM	60,132,278	468,397	1,59%

(*) tylko dla ekspozycji objętych metodą IRB

(**) Głównym powodem relatywnie wysokiego udziału ekspozycji z ratingami proceduralnymi w klasie ekspozycji detalicznych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych jest stosowanie koncepcji „cross-default” w portfelu detalicznym (podejście konserwatywne, rzadko używane w innych bankach) oraz krótsze niż 90 dni opóźnienia w spłacie kredytów (co jest główną przesłanką nadania ratingu 13 i 14).

¹² § 1 pkt 4, 5, 6 Zał. 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późn. zm.

Ważona ekspozycją średnia strata w momencie niewykonania zobowiązania (LGD) dla ekspozycji detalicznych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych wynosi 26,9%, a dla odnawialnych ekspozycji detalicznych: 62,8%.

IV.8 Korekty wartości i rezerwy celowe¹³

Poniższa tabela prezentuje korekty wartości i rezerwy z tytułu ekspozycji pierwotnej dla każdej klasy ekspozycji.

Tabela nr 7 Korekty wartości i rezerwy z tytułu ekspozycji pierwotnej według stanu na 31.12.2013 r. tys. zł

L.p.	Klasa ekspozycji	Korekty wartości i rezerwy z tytułu ekspozycji pierwotnej
1	Rządy i banki centralne	0
2	Instytucje (banki i podmioty finansowe)	816
3	Przedsiębiorcy	514,050
4	Ekspozycje detaliczne, w tym	727,018
	- <i>Ekspozycje detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach</i>	187,655
	- <i>Odnawialne ekspozycje detaliczne</i>	85,705
	- <i>Pozostałe ekspozycje detaliczne</i>	453,658
5	Portfel handlowy	0
6	Kredytowanie specjalistyczne bez HVCRE	77,714
7	Ekspozycje kapitałowe	0
8	Pozycje sekurytyzacyjne	0
9	Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi	0
10	RAZEM	1,319,598

V. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego¹⁴

V.1 Saldowanie ekspozycji

Bank nie stosuje saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych.

V.2 Polityka i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń kredytowych i zarządzania zabezpieczeniami

W obszarze zarządzania zabezpieczeniami, Bank stosuje podejście, zgodnie z którym zabezpieczenie służy zapewnieniu Bankowi spłaty kapitału, odsetek, prowizji i opłat

¹³ § 1 pkt 7 Zał. 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późn. zm.

¹⁴ § 2 Zał. 2 do Uchwały nr 385/2008 KNF z późn. zm.

na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie. Zawsze jednak podstawowym źródłem spłaty należności są dochody kredytobiorcy lub/i kredytowane przedsięwzięcie. W związku z tym zabezpieczenie powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Bank, przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji kredytowej.

Prawne zabezpieczenie obowiązuje do czasu spłaty wszystkich wierzytelności Banku, wynikających z zabezpieczanej transakcji kredytowej. Termin ważności lub zapadalności zabezpieczenia nie powinien być wcześniejszy niż termin całkowitej spłaty zabezpieczanej transakcji kredytowej.

W zakresie wyceny zabezpieczeń kredytowych, w odniesieniu do największego portfela kredytowego - kredytów detalicznych mieszkaniowych, w każdym przypadku w procesie rozpatrywania wniosków kredytowych wymagana jest wycena nieruchomości na zabezpieczenie kredytu, dokonana przez biegłego rzeczoznawcę.

Bank monitoruje zabezpieczenia pod kątem:

- aktualizacji wartości bazowej zabezpieczenia,
- spełnienia warunków umownych zabezpieczenia,
- istnienia zabezpieczenia (wizja lokalna).

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczenia hipotecznego może być dokonana w jednej z poniższych form:

- ocena wartości nieruchomości, rozumiana jako oszacowanie przez Bank aktualnej wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie transakcji kredytowej, dokonane w oparciu o stosowane przez Bank metody lub na podstawie analizy rynku nieruchomości na dzień dokonania oceny,
- wycena przez rzeczoznawcę.

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczeń finansowych

W przypadku zabezpieczeń finansowych następujących rodzajów 'Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych będące w sprzedaży przez podmioty grupy Banku, zarządzane przez Millennium TFI' oraz 'Akcje notowane na WGPW', ich wartość bazowa jest aktualizowana z częstotliwością dzienną.

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczeń rzeczowych

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczenia rzeczowego jest dokonywana poprzez ocenę wartości zabezpieczenia rzeczowego.

Ocena wartości zabezpieczenia rzeczowego wykonywana jest raz w roku.

Ocena wartości zabezpieczenia rzeczowego polega na zastosowaniu do początkowej wartości zabezpieczenia z wyceny wskaźników umorzeniowych uzależnionych od wieku i rodzaju zabezpieczenia rzeczowego. Stosowanie umorzenia rozpoczyna się od roku następnego po roku produkcji. Dla każdego przedmiotu zabezpieczenia ustala się zakładany okres eksploatacji, po upływie którego przyjmuje się zerową wartość zabezpieczenia.

V.3 Opis głównych rodzajów zabezpieczeń przyjmowanych przez Bank

Poniższa tabela zawiera typy, rodzaje i formy prawne zabezpieczeń akceptowanych przez Bank. Proces przyjmowania zabezpieczeń jest regulowany przez specjalnie desygnowane procedury. Dopuszczalne jest przyjmowanie innych rodzajów zabezpieczeń po spełnieniu określonych wymagań.

Tabela nr 8 Typy i rodzaje zabezpieczeń stosowanych przez Bank

Typ	Rodzaj	Forma prawna
Finansowe	Lokata terminowa w Banku w PLN/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału	Przewłaszczenie
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
		Zastaw rejestrowy
	Lokata Superduet w PLN/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału w części dotyczącej lokaty	<u>Dla lokaty:</u> - Przewłaszczenie <u>Dla jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego:</u> Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		<u>Dla lokaty:</u> - Zastaw rejestrowy <u>Dla jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego:</u> Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
	Program inwestycyjny Prestige w PLN/walucie obcej	Przelew wierzytelności.
	Polisa gwarancyjna	Przelew wierzytelności
	Umowa ubezpieczenia Megazysk	Przelew wierzytelności
	Lokata terminowa w innym banku w PLN/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału	Przelew wierzytelności
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
	Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Akcje notowane na WGPW wchodzące w skład WIG 20, zdeponowane w Millennium Dom Maklerski	Przewłaszczenie
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
Zastaw zwykły		
Bony skarbowe	Przewłaszczenie	
	Zastaw rejestrowy (docelowo) i	

Typ	Rodzaj	Forma prawna
	zdeponowane w Banku	Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Zdematerializowane obligacje Skarbu Państwa dopuszczone do obrotu zorganizowanego zdeponowane w Banku lub Millennium Dom Maklerski	Przewłaszczenie
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Zdematerializowane obligacje Skarbu Państwa niedopuszczone do obrotu zorganizowanego zdeponowane w Banku lub Millennium Dom Maklerski	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
Zastaw zwykły		
Hipoteczne	Nieruchomości mieszkalne (domy wielorodzinne, domy jednorodzinne, mieszkania, siedlisko w przypadku gruntów rolnych)	Hipoteka oraz
	Nieruchomości komercyjne (biura, magazyny, sklepy ,lokale usługowe, hotele)	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) - w przypadku zabezpieczenia na częściach składowych nieruchomości [np. urządzenia, sprzęt specjalistyczny, maszyny, linie technologiczne trwale związane z gruntem lub budynkiem, których demontaż naruszy konstrukcję budynku lub w istotny sposób obniży wartość demontowanego zabezpieczenia (np. instalacje mediów, windy)]
	Nieruchomości niemieszkalne i niekomercyjne (np. nieruchomości przemysłowe, warsztatowe, grunt)	
Rzeczowe	Pojazdy, w tym samochody, sprzęt budowlany na podwoziu samochodowym, inne pojazdy (np. naczepy i przyczepy oraz ciągniki siodłowe)	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) Zastaw rejestrowy na zabezpieczenie przyszłe i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Flota, złożona z samochodów	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Samodzielny sprzęt specjalistyczny i maszyny	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
		Przewłaszczenie
	Linie technologiczne	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
		Przewłaszczenie
	Zbiór środków trwałych, złożony z samodzielnego sprzętu specjalistycznego, maszyn	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Zapasy	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
Przewłaszczenie		

Typ	Rodzaj	Forma prawna
Należności	Należności z kontraktów dotyczących działalności gospodarczej prowadzonej przez klienta oraz wynajmu	Cesja wierzytelności z kontraktów
	Należności ze stałej współpracy z określonymi kontrahentami	Cesja wierzytelności wynikających ze stałej współpracy z określonymi kontrahentami
Gwarancje i poręczenia	Gwarancja bankowa	Gwarancja bankowa
	Poręczenie	Poręczenie według prawa cywilnego
		Poręczenie wekslowe

V.4 Główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych

Bank nie wykorzystuje gwarancji i kredytowych instrumentów pochodnych jako instrumenty zabezpieczania ryzyka w procesie wyliczania wymogów kapitałowych.